

Obsah

Slovo úvodem | 13

Eva Semotanová, Jiří Cajthaml

Dějepisné atlasy v českých zemích od poloviny

19. století do současnosti | 15

Jitka Močíčková

PROSTOR

I. Hranice výrazem představ a idejí | 25

I.1

Střední Evropa, české země a Československo | 27

Jan D. Bláha, Eva Semotanová, Pavel Seemann

I.1a

Geografické vymezení střední Evropy (mapa) | 27

Eva Semotanová, Pavel Seemann

I.1b

Vymezení střední Evropy počátkem 20. století (mapa) | 28

Eva Semotanová, Pavel Seemann

I.1c

Vymezení střední Evropy mezi dvěma světovými válkami (mapa) | 28

Eva Semotanová, Pavel Seemann

I.1d

Vymezení střední Evropy po roce 1943 (mapa) | 29

Eva Semotanová, Pavel Seemann

I.1e

Vymezení střední Evropy na konci 20. století (mapa) | 29

Eva Semotanová, Pavel Seemann

I.1f

Vymezení střední Evropy počátkem 21. století (mapa) | 29

Jan D. Bláha, Pavel Seemann

PROSTOR

II. Hranice – symbol ambicí a mocenských zájmů | 35

II.1

Československo a Česká republika v mezinárodních strukturách | 36

Eva Semotanová, Pavel Seemann

II.1a

Československo v mezinárodních strukturách (1918–1938) (mapa) | 37

Eva Semotanová, Pavel Seemann

II.1b

Československo v mezinárodních strukturách (1945–1993) (mapa) | 38

Eva Semotanová, Pavel Seemann

II.1c

Česká republika v mezinárodních strukturách (od 1993) (mapa) | 39

Eva Semotanová, Pavel Seemann

II.2

Rozpad Rakousko-Uherska a nástupnické státy v roce 1918 | 40

Eva Semotanová, Pavel Seemann

II.2

Rozpad Rakousko-Uherska a nástupnické státy v roce 1918 (mapa) | 40

Eva Semotanová, Pavel Seemann

II.3

Územní vývoj Československa v letech 1918–1924 | 42

Jan Němeček, Eva Semotanová, Pavel Seemann, Petr Soukup, Růžena Zimová

II.3

Územní vývoj Československa v letech 1918–1924 (mapa) | 42–43

Jan Němeček, Eva Semotanová, Pavel Seemann, Petr Soukup, Růžena Zimová

II.4

Vznik pohraničních provincií v Československu s převahou německého obyvatelstva | 46

Eva Semotanová, Petr Soukup, Růžena Zimová

II.4

Vznik pohraničních provincií v Československu s převahou německého obyvatelstva (mapa) | 46

Eva Semotanová, Petr Soukup, Růžena Zimová

II.5

Územní vývoj Československa v letech 1938–1939 | 48

Jan Němeček, Eva Semotanová, Pavel Seemann, Petr Soukup, Růžena Zimová

II.5a

Územní vývoj Československa po mnichovské dohodě a vídeňské arbitráži (mapa) | 54–55

Jan Němeček, Eva Semotanová, Pavel Seemann, Petr Soukup, Růžena Zimová

II.5b

Územní vývoj bývalého Československa od 14. 3. 1939 (mapa) | 54–55

Jan Němeček, Eva Semotanová, Pavel Seemann, Petr Soukup, Růžena Zimová

II.6

Československo v hranicích po roce 1945. Česká republika v hranicích po roce 1992 | 56

Tomáš Burda, Eva Semotanová, Pavel Seemann, Petr Soukup, Růžena Zimová

II.6

Československo v hranicích po roce 1945. Česká republika v hranicích po roce 1992 (mapa) | 56–57

Tomáš Burda, Eva Semotanová, Pavel Seemann, Petr Soukup, Růžena Zimová

II.7

Železná opona a Green Belt | 60

Tomáš Burda, Eva Semotanová, Pavel Seemann, Zuzana Vaňková

II.7

Železná opona a Green Belt (mapa) | 60–61

Tomáš Burda, Eva Semotanová, Pavel Seemann, Zuzana Vaňková

PROSTOR

III. Regiony v nepřetržitých proměnách | 63

III.1

Územní správa Československa a České republiky | 64

Tomáš Burda, Petra Jílková

III.1a

Návrh župního zřízení k roku 1920 (mapa) | 70–71

Tomáš Burda, Petra Jílková

III.1b

Zemské zřízení k roku 1930 (mapa) | 70–71

Tomáš Burda, Petra Jílková

III.1c

Krajské zřízení v letech 1949–1960 (mapa) | 72–73

Tomáš Burda, Petra Jílková

III.1d

Krajské zřízení v letech 1960–1990 (mapa) | 72–73

Tomáš Burda, Petra Jílková

III.1e

Územní správa v letech 1990–1999 (mapa) | 74

Tomáš Burda, Petra Jílková

III.1f

Krajské zřízení od roku 2000 (mapa) | 74

Tomáš Burda, Petra Jílková

III.2

Územní správa Protektorátu Čechy a Morava | 76

Tomáš Burda, Jan Němeček, Petra Jílková

III.2a

Správní členění v letech 1939–1940 (mapa) | 76

Tomáš Burda, Petra Jílková

III.2b

Správní členění v letech 1940–1942 (mapa) | 78

Tomáš Burda, Petra Jílková

III.2c

Správní členění od roku 1942 (mapa) | 78

Tomáš Burda, Jan Němeček, Petra Jílková

III.3

Soudní správa. Obvody krajských soudů roku 1930 | 79

Tomáš Burda, Pavel Seemann

III.3

Soudní správa. Obvody krajských soudů roku 1930 (mapa) | 79

Tomáš Burda, Pavel Seemann

III.4

Římskokatolická církevní správa v Československu a České republice ve 20. století | 80

Tomáš Burda, Petra Jílková

III.4a

Římskokatolická církevní správa k roku 1930 (mapa) | 82

Tomáš Burda, Petra Jílková

III.4b

Římskokatolická církevní správa k roku 1990 (mapa) | 82

Tomáš Burda, Petra Jílková

III.4c

Římskokatolická církevní správa k roku 1993 (mapa) | 83

Tomáš Burda, Petra Jílková

III.4d

Římskokatolická církevní správa k roku 1996 (mapa) | 83

Tomáš Burda, Petra Jílková

III.5
Města jako centra hlavních územně správních celků od roku 1918 | 84

Tomáš Burda, Eva Semotanová, Pavel Seemann

III.5

Města jako centra hlavních územně správních celků od roku 1918 (mapa) | **84–85**

Tomáš Burda, Eva Semotanová, Pavel Seemann

III.6

Obchodní a živnostenské komory | 88

Tomáš Burda, Pavel Seemann

III.6

Obchodní a živnostenské komory (mapa) | **88**

Tomáš Burda, Pavel Seemann

PROSTOR

IV. Krajiny v pozadí politických, společenských a ekonomických změn | 89

IV.1

Obraz průmyslu ve 20. století | 91

Tomáš Burda, Eva Semotanová, Tomáš Janata

IV.1a

Obraz průmyslu ve 30. letech 20. století (mapa) | **92–93**

Tomáš Burda, Eva Semotanová, Tomáš Janata

IV.1b

Obraz průmyslu v 60. letech 20. století (mapa) | **94–95**

Tomáš Burda, Eva Semotanová, Tomáš Janata

IV.2

Změny krajiny vlivem kolektivizace zemědělství na příkladu Podyjí | 96

Jan D. Bláha, Přemysl Štych, Daniel Paluba

IV.2a

Ortofotomapa krajiny v Podyjí u Znojma (50. léta 20. století) | **97**

Jan D. Bláha, Přemysl Štych, Daniel Paluba

IV.2b

Ortofotomapa krajiny v Podyjí u Znojma (k roku 2019) | **97**

Jan D. Bláha, Přemysl Štych, Daniel Paluba

IV.2c

Družicový snímek krajiny přeshraniční oblasti Moravy a Rakouska (k roku 2019) | **98**

Jan D. Bláha, Přemysl Štych, Daniel Paluba

IV.3

Přehrady a přehradní nádrže na území Česka | 99

Dana Fialová, Lucie Stará

IV.3

Přehrady a přehradní nádrže na území Česka (mapa) | **102–103**

Dana Fialová, Lucie Stará

IV.4

Krajina – volný čas, zdraví a rekreace | 104

Dana Fialová, Petra Jílková, Pavel Seemann

IV.4a

Lázně a léčebné prameny na území Česka (mapa) | **108–109**

Dana Fialová, Pavel Seemann

IV.4b

Rozhledny na území Česka (mapa) | **110–111**

Dana Fialová, Petra Jílková

IV.5

Ochrana přírody, krajiny a kulturních památek na území Česka | 112

Dana Fialová, Vojtěch Cehák, Pavel Seemann

IV.5a

Ochrana přírody a krajiny na území Česka (mapa) | **116–117**

Dana Fialová, Vojtěch Cehák, Pavel Seemann

IV.5b

Ochrana kulturních památek na území Česka (mapa) | **118–119**

Dana Fialová, Vojtěch Cehák, Pavel Seemann

ČAS

V. Politické mezníky, konflikty a události | 121

V.1

Vojenské zajatecké tábory v první světové válce | 122

Zlatica Zudová-Lešková, Petra Jílková, Pavel Seemann

V.1a

Čeští a slovenští váleční zajatci v Rusku dle sčítání v roce 1916 (mapa) | **123**

Zlatica Zudová-Lešková, Petra Jílková, Pavel Seemann

V.1b

Vojenské zajatecké tábory a další místa zajetí Čechů a Slováků v Rusku v letech 1914–1920 (mapa) | **124**

Zlatica Zudová-Lešková, Petra Jílková, Pavel Seemann

V.1c

Vojenské zajatecké tábory a další místa zajetí Čechů a Slováků v Rusku v letech

1914–1920 (mapa) | **125**

Zlatica Zudová-Lešková, Petra Jílková, Pavel Seemann

V.1d

Tábory s důrazem na Čechy a Slováky v současném polském území (mapa) | 126

Zlatica Zudová-Lešková, Pavel Seemann

V.1e

Tábory s důrazem na Čechy a Slováky v Srbsku a Rumunsku

(mapa) | 126

Zlatica Zudová-Lešková, Pavel Seemann

V.1f

Tábory s důrazem na Čechy a Slováky ve Francii

(mapa) | 126

Zlatica Zudová-Lešková, Pavel Seemann

V.1g

Tábory s důrazem na Čechy a Slováky v Itálii

(mapa) | 127

Zlatica Zudová-Lešková, Pavel Seemann

V.1h

Vojenské zajatecké tábory na českém a slovenském (československém) území (mapa) | 132

Zlatica Zudová-Lešková, Pavel Seemann

V.2

Slovenská republika rad roku 1919 | 133

Zlatica Zudová-Lešková, Petr Soukup, Růžena Zimová

V.2

Slovenská republika rad roku 1919 (mapa) | 132–133

Zlatica Zudová-Lešková, Petr Soukup, Růžena Zimová

V.3

Odboj a nacistická perzekuce | 136

Jan Němeček, Jiří Padevět, Zlatica Zudová-Lešková, Petr Soukup, Růžena Zimová

V.3a

Odbojové struktury v Protektorátu Čechy a Morava (mapa) | 137

Jan Němeček, Jiří Padevět, Zlatica Zudová-Lešková, Petr Soukup, Růžena Zimová

V.3b

Nacistická perzekuce na území Čech, Moravy a Slezska (mapa) | 140

Jan Němeček, Jiří Padevět, Zlatica Zudová-Lešková, Petr Soukup, Růžena Zimová

V.4

Československo ve druhé světové válce | 143

Zlatica Zudová-Lešková, Pavel Seemann, Petr Soukup, Růžena Zimová

V.4a

Československé bojové jednotky ve druhé světové válce (mapa) | 142–143

Zlatica Zudová-Lešková, Pavel Seemann

V.4b

Slovenské národní povstání (mapa) | 146–147

Zlatica Zudová-Lešková, Petr Soukup, Růžena Zimová

V.4c

Osvobození Československa 1945 (mapa) | 150–151

Zlatica Zudová-Lešková, Pavel Seemann

V.4d

Postup amerických jednotek v západních Čechách (mapa) | 152

Zlatica Zudová-Lešková, Petr Soukup, Růžena Zimová

V.5

Retribuční soudnictví v českých zemích v letech 1945–1948 | 154

Daniela Němečková, Petr Soukup, Růžena Zimová

V.5

Retribuční soudnictví v českých zemích v letech 1945–1948 (mapa) | 154

Daniela Němečková, Petr Soukup, Růžena Zimová

V.6

Únorový převrat 25. 2. 1948 – útvary Sboru národní bezpečnosti v Praze | 157

Zlatica Zudová-Lešková, Petra Jílková

V.6

Únorový převrat 25. 2. 1948 – útvary Sboru národní bezpečnosti v Praze (mapa) | 157

Zlatica Zudová-Lešková, Petra Jílková

V.7

Intervence okupačních vojsk do Československa v srpnu 1968 | 159

Zlatica Zudová-Lešková, Petr Soukup, Růžena Zimová

V.7

Intervence okupačních vojsk do Československa v srpnu 1968 (mapa) | 159

Zlatica Zudová-Lešková, Petr Soukup, Růžena Zimová

V.8

Rok 1989 – významný mezník československých dějin | 162

Eva Semotanová, Jakub Havlíček, Kristýna Ledecká, Pavel Seemann

V.8a

Počátky odporu proti komunistickému režimu (Praha) (mapa) | 163

Eva Semotanová, Jakub Havlíček, Kristýna Ledecká, Pavel Seemann

V.8b

Listopad 1989 – Sametová revoluce, 17. 11. – 29. 12. 1989 (Praha) (mapa) | **164**

Eva Semotanová, Jakub Havlíček, Kristýna Ledecká, Pavel Seemann

V.8c

Počátky odporu proti komunistickému režimu a Sametová revoluce (Československo) (mapa) | **164**

Eva Semotanová, Jakub Havlíček, Kristýna Ledecká, Pavel Seemann

V.9

Parlamentní volby v Československu a České republice | 167

Eva Semotanová, Zlatica Zudová-Lešková, Zuzana Vaňková, Pavel Seemann

V.9a

Volby v roce 1920 (mapa) | **166–167**

Zlatica Zudová-Lešková, Zuzana Vaňková, Pavel Seemann

V.9b

Volby v roce 1925 (mapa) | **166–167**

Zlatica Zudová-Lešková, Zuzana Vaňková, Pavel Seemann

V.9.c

Volby v roce 1929 (mapa) | **170–171**

Zlatica Zudová-Lešková, Zuzana Vaňková, Pavel Seemann

V.9d

Volby v roce 1935 (mapa) | **170–171**

Zlatica Zudová-Lešková, Zuzana Vaňková, Pavel Seemann

V.9e

Volby v roce 1946 (mapa) | **172–173**

Zlatica Zudová-Lešková, Zuzana Vaňková, Pavel Seemann

V.9f

Volby v roce 1992 (mapa) | **174–175**

Eva Semotanová, Zuzana Vaňková, Pavel Seemann

V.9g

Volby v roce 1996 (mapa) | **176**

Eva Semotanová, Zuzana Vaňková, Pavel Seemann

V.9h

Volby v roce 1998 (mapa) | **176**

Eva Semotanová, Zuzana Vaňková, Pavel Seemann

Volby v letech 1948, 1986, 1990 (diagramy) | **173**

Eva Semotanová, Pavel Seemann

SPOLEČNOST

VI. Migrace jako historický proces i projev násilí | 177

VI.1

Migrace obyvatelstva v českých zemích | 179

Tomáš Burda, Jan D. Bláha, Petra Jílková

VI.1a

Migrace obyvatelstva v českých zemích 1921–1930 (mapa) | **179**

Tomáš Burda, Jan D. Bláha, Petra Jílková

VI.1b

Migrace obyvatelstva v českých zemích 1961–1974 (mapa) | **180**

Tomáš Burda, Jan D. Bláha, Petra Jílková

VI.1c

Migrace obyvatelstva v České republice 2005–2013 (mapa) | **180**

Tomáš Burda, Jan D. Bláha, Petra Jílková

VI.2

Hromadné přesuny obyvatelstva v Evropě 1938–1943. Násilné výměny a přesídlení obyvatelstva v době nacistické expanze ve střední Evropě | 183

Jan Němeček, Pavel Seemann

VI.2

Hromadné přesuny obyvatelstva v Evropě 1938–1943. Násilné výměny a přesídlení obyvatelstva v době nacistické expanze ve střední Evropě (mapa) | **182–183**

Jan Němeček, Pavel Seemann

VI.3

Odchod a odsun Židů z Česko-Slovenska (říjen 1938 – březen 1939) | 185

Zlatica Zudová-Lešková, Pavel Seemann

VI.3

Odchod a odsun Židů z Česko-Slovenska (říjen 1938 – březen 1939) (mapa) | **185**

Zlatica Zudová-Lešková, Pavel Seemann

VI.4

Legální odchody Židů z porobeného československého území v letech 1939–1941 | 189

Zlatica Zudová-Lešková, Pavel Seemann

VI.4

Legální odchody Židů z porobeného československého území v letech 1939–1941 (mapa) | **188–189**

Zlatica Zudová-Lešková, Pavel Seemann

VI.5

Ilegální odchody, deportace a transporty Židů z porobeného československého území v letech 1939–1941 | 193

Zlatica Zudová-Lešková, Pavel Seemann

VI.5

Ilegální odchody, deportace a transporty Židů z porobeného československého území v letech 1939–1941 (mapa) | **192–193**

Zlatica Zudová-Lešková, Pavel Seemann

VI.6

Transporty Židů do Terezína a z Terezína | 196

Zlatica Zudová-Lešková, Pavel Seemann

VI.6

Transporty Židů do Terezína a z Terezína (mapa) | **196**

Zlatica Zudová-Lešková, Pavel Seemann

VI.7

Transfery a útěky Němců ve střední Evropě v letech 1944–1949 jako důsledek nacistické expanze | 199

Jan Němeček, Pavel Seemann

VI.7

Transfery a útěky Němců ve střední Evropě v letech 1944–1949 jako důsledek nacistické expanze (mapa) | **199**

Jan Němeček, Pavel Seemann

VI.8

Vysídlení německého obyvatelstva z Československa | 201

Tomáš Burda, Jan Němeček, Zlatica Zudová-Lešková, Jan D. Bláha, Petra Jílková, Petr Soukup, Růžena Zimová

VI.8a

Vysídlení německého obyvatelstva z Československa (mapa) | **202–203**

Jan Němeček, Zlatica Zudová-Lešková, Petr Soukup, Růžena Zimová

VI.8b

Národnostní změny v českých zemích po vysídlení německého obyvatelstva v roce 1946 (mapa) | **203**

Tomáš Burda, Jan Němeček, Jan D. Bláha, Petra Jílková

VI.9

Československý exil a emigrace v letech 1968–1989 | 205

Zlatica Zudová-Lešková, Tomáš Vilímek, Pavel Seemann

VI.9

Československý exil a emigrace v letech 1968–1989 (mapa) | **205**

Zlatica Zudová-Lešková, Tomáš Vilímek, Pavel Seemann

SPOLEČNOST

VII. Národnostní, náboženská a vzdělanostní diverzita | 209

VII. 1

Národnostní struktura českých zemí | 210

Tomáš Burda, Jan D. Bláha, Petra Jílková

VII.1a

Národnostní struktura českých zemí k roku 1935 (mapa) | **212–213**

Tomáš Burda, Jan D. Bláha, Petra Jílková

VII.1b

Národnostní struktura České republiky k roku 2011 (mapa) | **214–215**

Tomáš Burda, Jan D. Bláha, Petra Jílková

VII.2

Náboženská vyznání v českých zemích | 216

Tomáš Burda, Jan D. Bláha, Petra Jílková

VII.2a

Náboženská vyznání v českých zemích k roku 1935 (mapa) | **218–219**

Tomáš Burda, Jan D. Bláha, Petra Jílková

VII.2b

Náboženská struktura České republiky k roku 2011 (mapa) | **220–221**

Tomáš Burda, Jan D. Bláha, Petra Jílková

VII.3

Poutní místa jako odkaz křesťanské minulosti a současnosti | 222

Jan D. Bláha, Zdeněk Kučera, Silvie R. Kučerová, Petra Jílková

VII.3a

Zasvěcení katolických poutních míst (mapa) | **223**

Jan D. Bláha, Zdeněk Kučera, Silvie R. Kučerová, Petra Jílková

VII.3b

Konání poutě v katolických poutních místech během kalendářního roku (mapa) | **226–227**

Jan D. Bláha, Zdeněk Kučera, Silvie R. Kučerová, Petra Jílková

VII.4

Vysoké školy a výzkumné instituce v Československu, Česku a na Slovensku | 230

Tomáš Burda, Eva Semotanová, Jakub Havlíček, Pavel Seemann

VII.4

Vysoké školy a výzkumné instituce v Československu, Česku a na Slovensku (mapa) | **230–231**

Tomáš Burda, Eva Semotanová, Jakub Havlíček, Pavel Seemann

SPOLEČNOST

VIII. Český stát a svět – kontakty, porozumění, reprezentace | 233

VIII.1

Diplomatické zastoupení Československa ve světě | 234

Zlatica Zudová-Lešková, Růžena Zimová

VIII.1a

Diplomatické zastoupení Československa ve světě na základě agrémentu (od 28. X. 1918 do 25. II. 1948) (mapa) | **240–241**

Zlatica Zudová-Lešková, Růžena Zimová

VIII.1b

Diplomatické zastoupení Československa ve světě na základě agrémentu (od 26. II. 1948 do 31. XII. 1985) (mapa) | **242–243**

Zlatica Zudová-Lešková, Růžena Zimová

VIII.1c

Diplomatické zastoupení československé armády 1918–1945 (mapa) | **244**

Zlatica Zudová-Lešková, Růžena Zimová

VIII.2

České stopy ve světě | 245

Tomáš Burda, Jiří Martínek, Richard Boukal, Jakub Havlíček, Pavel Seemann

VIII.2

České stopy ve světě (mapa) | **246–247**

Tomáš Burda, Jiří Martínek, Richard Boukal, Jakub Havlíček, Pavel Seemann

VIII.3

Češi ve Spojených státech amerických | 249

Tomáš Burda, Jiří Martínek, Marek Fáber, Jakub Havlíček, Pavel Seemann

VIII.3

Češi ve Spojených státech amerických (mapa) | **250**

Tomáš Burda, Jiří Martínek, Marek Fáber, Jakub Havlíček, Pavel Seemann

VIII.4

České osídlení v Banátu | 253

Tomáš Burda, Jitka Močičková, Markéta Šantrůčková, Marek Fáber, Jakub Havlíček, Petra Jílková

VIII.4

České osídlení v Banátu (mapa) | **253**

Tomáš Burda, Jitka Močičková, Markéta Šantrůčková, Marek Fáber, Jakub Havlíček, Petra Jílková

Vysvětlivky k mapám | 258

Summary | 259

Seznam zkratk | 261

Seznam vyobrazení | 263

Rejstřík jmenný osobní | 269

Rejstřík jmenný místní | 273